

Participatie en participatiewet

Bij participatie wordt vaak de nadruk gelegd op 'werk'. Arbeidsparticipatie vormt echter slechts een onderdeel. Voor SPA is werk een belangrijk middel voor participatie maar niet het enige doel. Participatie is geen boekhoudkundig maar een maatschappelijk vraagstuk, het gaat om kwaliteit van leven. Het gaat er om dat kinderen, jongeren, volwassenen en ouderen, kortom 'iedereen', op een goede wijze kan meedoen aan maatschappelijke en sociale activiteiten.

Voor SPA is participatie in de eerste plaats het meedoen in de samenleving en niet het hebben van werk. Dat is een wezenlijk verschil. Bij SPA staat het welzijn van de mensen centraal en is economie slechts een middel om dat te bereiken en niet andersom.

Participatie is een proces dat van twee kanten moet komen: de samenleving moet mogelijkheden bieden maar de persoon moet wel mee willen doen. Uitgangspunt is daarbij voor SPA dat motivatie beter is dan dwang.

Niet alleen bij de overheid en in bedrijven maar ook in het maatschappelijk verkeer en binnen maatschappelijke organisaties behoort discriminatie op basis van arbeidsbeperking of chronische ziekte, gender en seksuele oriëntatie, etnische, culturele en religieuze achtergrond, leeftijd of anderszins te worden tegengegaan. SPA is voorstander van bevordering van inclusie en diversiteit op basis van het Diversity Charter en het VN-verdrag voor gelijke rechten voor mensen met een beperking. Bedrijven, groot en klein, behoren te worden aangesproken op hun wettelijke verplichtingen dat een bepaald percentage van hun werknemers uit mensen met een beperking behoort te bestaan.

De afgelopen jaren zagen we dat de gemeente vaker bijeenkomsten met burgers organiseerde. Vrijwel steeds was dat vrijwel éénrichtingsverkeer: de gemeente verstreekte informatie, burgers mochten een paar vragen stellen en vervolgens werd daar politiek heel weinig mee gedaan. Meerdere burgers gaven aan dat zij het gevoel hadden dat die bijeenkomsten waren georganiseerd *'om te hebben plaatsgevonden'*, in feite voor de Bühne. Ook SPA heeft dat meermaals ervaren en zelfs bij 'themasessies' voor de raad. SPA denkt daarbij o.a. aan het OVV-rapport, de Gebiedsvisie Chemelot, bijeenkomsten met omwonenden van de windmolens bij Holtum-Noord. Vervolgens werd dan in raadsbesluiten opgenomen *'er is meermaals overlegd met de bevolking'* terwijl de dialoog en discussies in feite vermeden werden. SPA noemt dit schijn-burgerparticipatie.

SPA wil dat burgers en ook de raad daadwerkelijk kunnen meedenken over belangrijke ontwikkelingen en dat hun inbreng ook serieus wordt genomen tijdens het hele proces: aan de voorkant, tijdens de uitwerking, bij de besluitvorming en bij de realisatie. Dat gebeurt nu absoluut niet. Belangrijke zaken worden nu vooraf dichtgetimmerd en dan om formeel correct te hebben gehandeld tijdens presentaties getoond waarbij gedaan wordt of de mening van de aanwezigen er nog toe doet terwijl dat niet of maar in zeer beperkte mate het geval is. Niet de burgers maar het doel en het plan staan centraal.

Echte burgerparticipatie houdt volgens SPA in dat het gemeentebestuur de mening van inwoners daadwerkelijk wijl gebruiken, vooral wanneer het een ontwikkeling betreft die nadelen voor een bepaalde groep bewoners heeft. Zo vindt SPA de mening van inwoners van Geleen-Zuid en Kemperkoul van ondergeschikt belang wanneer het gaat over het plaatsen van windmolens op Holtum-Noord. Draagvlak bij de omwonenden van Holtum-Noord is datgene wat telt in deze kwestie. Pas indien 'algemeen belang' echt is aangetoond dient de raad een besluit te nemen dat (mogelijk) tegen de mening van de omwonenden ingaat. Dat is burgerparticipatie op bestuurlijk niveau!

De afgelopen jaren bracht SPA het betrekken van burgers bij de politiek meermaals in praktijk door bijeenkomsten te organiseren, door burgers op markten aan te spreken en hun mening te vragen en door huis-aan-huis enquêtes te houden. Enkele voorbeelden zijn *'Raakt HGN u in de beurs'* (Presentatie, Limbrichterveld, juli 2019), *'Lexhy en Campus'* (Presentatie Plein Oktober 2019), *'Veiligheid rond Chemelot'* (Presentaties februari 2019 in Lindenheuvel, Sanderbout, Krawinkel, Limbrichterveld, Sitadel), *'Wonen met Chemelot'* (Discussieavond, Lindenheuvel, 15 nov 2019), *'Vakantiehuisjes op ESCS-terrein'* (Enquête Sittard-Noord, oktober 2021)

Bij zaken die jeugdigen aangaan moeten zij veel meer betrokken worden. Bij richtinggevende ontwikkelingen moet hun mening, echt vastgesteld en niet gefundeerd op basis van slechts enkele personen, leidend zijn tenzij dit echt teveel indruist tegen andere belangen of financieel of anderzijds niet haalbaar is.

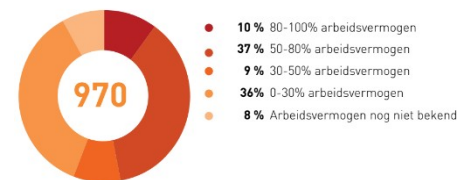
'Iedereen die kan werken maar het op de arbeidsmarkt zonder ondersteuning niet redt, valt onder de participatiewet. De wet moet ervoor zorgen dat meer mensen werk vinden. Dit geldt ook voor mensen met een arbeidsbeperking. Zij moeten zoveel mogelijk werk vinden bij een gewone werkgever.' meldt de Rijksoverheid

In de visie van de gemeente Sittard-Geleen is een inkomensvoorziening onlosmakelijk verbonden met de participatie-inzet van de inwoner. De verkenning van de situatie van de inwoner vindt plaats op alle leefdomeneinen. De basis- en cliëntondersteuning is dus gericht op participatie. De inwoner doet mee en beslist zelf over de oplossing van zijn probleem. De gemeente maakt een scherpe keuze over welke ondersteuning aangeboden wordt, waarbij noodzaak en effectiviteit leidend zijn.

De derde kwartaalrapportage Sociaal Domein 2021 vermeldt dat er 2452 huishoudens 'met een actief uitkeringsdossier' zijn en dat er 970 mensen ('cliënten' genoemd) die ondersteuning krijgen.

De praktijk wijst uit dat mensen met een arbeidsvermogen van minder dan 50% nauwelijks nog een betaalde baan vinden. Voor hun is participatie vaak het hoogst haalbare.

AANTAL CLIËNTEN MET ONDERSTEUNING
OP WEG NAAR PARTICIPATIE EN WERK

Mensen met een uitkering worden via Vidar (het voormalige VIXIA) 'als vrijwilliger' ingezet om werkervaring en werkritme op te doen. Op zichzelf vindt SPA dat een goede zaak maar vaak horen we dat indien mensen niet 'als vrijwilliger' deelnemen hun uitkering wordt gestopt.

SPA is van mening dat de samenleving van mensen met een uitkering een tegenprestatie mag verlangen maar dat deze vooral op maatschappelijk en sociaal vlak moet worden ingevuld en niet door bedrijven te gerieven door het tegen lage kosten beschikbaar stellen van arbeidskrachten die met behoud van uitkering werk verrichten. Het telkens weer plaatsen van mensen vanuit het participatiehuis bij ondernemingen zonder dat aangetoond is dat zij aansluitend werk vinden voor minimaal een jaar, stelt SPA gelijk aan verdringing van werk en uitbuiting wanneer deze personen niet betaald worden volgens CAO gerelateerd aan hun loonwaarde en de tijd die zij op het werk doorbrengen. Indien mensen 100% van de werktijd op hun werk doorbrengen behoren ze (minimaal) het minimumloon te krijgen ook al is hun loonwaarde lager. Mensen die minder tijd op hun werkplek doorbrengen behoren voor dat deel het minimumloon te ontvangen en de rest van de tijd aangevuld te krijgen met bijstand. SPA is verheugd dat mensen werkend via Vidar dit sinds kort conform een CAO doen. Ervaring hoe dit in praktijk uitpakt ontbreekt echter nog.

Ook wanneer iemand die bijstand ontvangt op andere wijze iets kan bijverdienen moet dit volgens SPA mogelijk zijn na overleg met het UWV dat zal bekijken of er sprake is van 'werk' of van 'bijverdienste'. Het mantelzorgcompliment en de vrijwilligersvergoeding vallen hier uiteraard nadrukkelijk niet onder.

Gebleken is dat een aanzienlijk aantal mensen een opleiding wil volgen om hun competenties op peil te houden of om additionele competenties en mogelijkheden voor betaald werk te verkrijgen. Meermaals bleek dat mensen geen vrijwilligerswerk mogen doen omdat zij dan niet direct beschikbaar zouden zijn voor de arbeidsmarkt. SPA vindt dit kortzichtig, contraproductief, frustrerend en stress verhogend. De gemeente heeft er alle belang bij dat mensen hun kansen op de arbeidsmarkt vergroten en dat hun gezondheid op peil blijft. SPA is daarom voorstander om mensen met een uitkering meer mogelijkheden te geven om opleidingen te volgen waarbij (tussentijdse) studieresultaten een maatstaf voor continuering van de medewerking vormen.

Voor degenen die niet in staat blijken om vooruit te komen zullen we maatwerk moeten bedenken dat het voor hun toch mogelijk maakt om goed te participeren in onze samenleving, bijvoorbeeld door vrijwilligerswerk. Door toekenning van de wettelijke vrijwilligersvergoeding kunnen zij dan bovendien aan armoede ontsnappen. Als samenleving kunnen we het ons niet permitteren dat een steeds grotere groep mensen in afzondering en met minimale ontplooiingskansen binnen onze gemeenschap leeft, zoiets leidt tot onbegrip en spanningen.

Mobiliteit is een belangrijke factor bij participatie. Vooral voor ouderen maar ook voor jongeren met een beperking kan Omnibuzz het verschil betekenen tussen wel of niet meedoen in de samenleving. Vervoer met Omnibuzz daalt echter al enkele jaren met gevolg dat de gemeente daar geld op overhield en inzette voor dekking van tekorten op de begroting. SPA heeft, zonder succes, de wethouder opgedragen om er voor te zorgen dat juist dit geld wel ten volle en goed wordt besteed vanwege het belang van participatie. In andere gemeenten blijkt de inzet van een 'wensbus' een succes. Een andere mogelijkheid kan zijn om op zaterdag en op andere drukke dagen busjes van de centra naar omliggende wijken te laten rijden. SPA wil onderzoek naar hoe de mobiliteit van mensen uit wijken en kernen kan worden vergroot. Op deze wijze kan een bijdrage worden geleverd om de centra autoluw te maken zonder parkeertarieven te verhogen.

Met de jaren krijgen senioren steeds meer lichamelijke beperkingen waardoor zij in hun mobiliteit en daarmee in hun sociale leven belemmerd worden. Jonge senioren en actieve gepensioneerden kopen, vaak naast een auto, als eerste stap een elektrische fiets om te bewegen, te genieten van de natuur of om zich

over korte afstanden te verplaatsen. Onderzoek toonde aan dat de relatief hoge snelheid die elektrische fietsen bereiken dubbel zoveel en ernstigere ongelukken tot gevolg heeft dan bij gebruik van gewone fietsen. Deels wordt dit veroorzaakt door verkeerde inschatting van andere weggebruikers, deels door een langere remweg en trager reactievermogen vanwege stijgende leeftijd. SPA is voorstander van het aanbieden en stimuleren van cursussen gericht op veilige verkeersdeelname van elektrische fietsen gebruikende senioren.

Wanneer het reactie-, zicht- of loopvermogen verder afneemt laten velen de auto staan en nemen dan een scootmobiel of microcars zonder te beseffen dat deze vervoermiddelen voor hunzelf en/of anderen gevaarlijk zijn. SPA wil samen met seniorenverenigingen bevorderen dat mensen regelmatig opfriscursussen volgen voor het veilig omgaan met deze vervoersmiddelen, dit omdat de verkeerswetgeving hierin schromelijk te kort schiet. Egale niet gladde stoepen, oversteekplaatsen waar senioren de tijd krijgen veilig over te steken, centra die ook met rollators goed en zonder schokken te bewandelen zijn, zitbanken op routes waar veel senioren lopen, zijn enkele voorbeelden van bevordering van participatie van senioren met eenvoudige verkeersmaatregelen. In dit verband is ook van belang dat de gemeente actiever wordt in het bevorderen van het toegankelijker maken van gebouwen voor rollators en scootmobielen en van sanitaire voorzieningen in winkels en andere gebouwen. Het moet normaal worden dat mensen, zeker mensen met beperkingen, gebruik kunnen maken van toiletten in openbare gebouwen zonder daarop te worden aangekeken.

Het kan voorkomen dat een jongere beroep moet doen op de Wmo om te kunnen participeren. Zo bleek een schoolgaand meisje met beperkingen in staat om veel beter te participeren nadat zij een elektrische fiets had gekregen. Daarmee werden niet alleen vervoerskosten bespaard maar, belangrijker, kon zij ook veel beter met de andere kinderen meedoen en meegaan. SPA verzorgde het contact tussen het meisje en de gemeente. Het verbeterde ambtelijke inzicht zal ongetwijfeld positief uitwerken voor soortgelijke gevallen. SPA vindt dit een voorbeeld van hoe de gemeente uitvoering van (Wmo)beleid kan verbeteren op basis van de praktijk.

Een aandachtspunt is ook dat er bij evenementen structureel voor gezorgd moet worden dat er extra tijdelijke parkeerplaatsen voor gehandicapten beschikbaar komen binnen 100 meter van de ingang van het evenement want die afstand is de norm om in aanmerking te kunnen komen voor een gehandicaptenparkeerkaart.